

Sygn. akt IC 880/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 marca 2019 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Maja Sawicz (del)

Protokolant : Agnieszka Wolak

po rozpoznaniu w dniu 20 marca 2019 r. w Świdnicy

sprawy z powództwa **M. T.**

przeciwko **A. T. (1)**

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli

I. oddala powództwo;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 5.417 zł (pięć tysięcy czterysta siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt VIII C 880/18

UZASADNIENIE

Powód M. T. wniósł o nakazanie A. T. (2) złożenia oświadczenia woli, którego treścią jest przeniesienie na rzecz powoda udziału w wysokości 1/2 prawa własności nieruchomości stanowiącej działkę gruntu nr (...) o pow. 0,0244 ha zabudowanej budynkiem mieszkalnym o pow. użytkowej 167, 20 m⁽²⁾ położonej w W. przy ul. (...) o wartości 150 000 zł, objętej księgą wieczystą nr (...). W uzasadnieniu pozwu powód podniósł, że w dniu 22 lutego 2018 r. pozwana wniosła o nakazanie powodowi wydania opisanej wyżej nieruchomości na z powodu braku tytułu prawnego powoda do tejże nieruchomości. Zdaniem powoda jest to naruszenie ustaleń stron, zasad współżycia społecznego i przejawem niewdzięczności wobec powoda, które nie powinno korzystać z ochrony prawnej. Powód podał dalej, że w dniu 26 kwietnia 2018 r. złożył przed Notariuszem P. rybakim oświadczenie o odwołaniu darowizny, a następnie przesłał je pozwanej z podaniem przyczyn odwołania darowizny i wyznaczeniem terminu (7 maja 2018 r.) w którym pozwana miała stawić się u notariusza celem złożenia oświadczenia o zwrocie udziału powoda na jego rzecz.

Jednocześnie powód podniósł, że przedmiotowa nieruchomość została nabyta przez strony w czasie trwania ich małżeństwa i stanowiła ich wspólnym majątek. Powód przez całe życie pracował zawodowo i utrzymywał nieruchomość, dokonywał remontów i napraw. Powódłożył także na pozwaną i córki z poprzedniego związku. W kwietniu 2010 r. podczas rodzinnej rozmowy z żoną i dziećmi powód został przymuszony do przeniesienia swojego udziału w nieruchomości na rzecz pozwanej celem zabezpieczenia rodziny przed staraniem się o udział spadkowy przez jego nieślubne dziecko, które miało urodzić się we wrześniu 2010 r. jednocześnie zaznaczono, że powód będzie miał prawo dożywotniego prawa mieszkania w spornym domu. Chcąc utrzymać rodzinę powód zgodził się i przeniósł swój udział na pozwaną. Porozumienie było realizowane przez 8 lat. Ponadto zgodnie z kolejnymi ustaleniami rodzinnymi w 2018 r. powód płaci 1/3 opłat za nieruchomość. Nie bez znaczenia – zdaniem powoda – jest, że pozwana w dniu 2 listopada 2010 r. dokonała bez wiedzy i zgody powoda przelewu kwoty 50 000 zł ze wspólnego konta stron na swoje konto osobiste pozostawiając powoda bez żadnych oszczędności. Powód podał także, że w związku ze spadkiem jego

dochodów po przejściu na emeryturę pozwana podjęła decyzję o rozwodzie. Powód czuje się oszukany, pozbawiony majątku i prawa do zamieszkiwania w domu, na któryłożył i przekazał na rzecz pozwanej.

Odwołując darowiznę powód wskazał na niewdzięczność pozwanej z powodu:

1. niedotrzymania przez nią ustnego porozumienia z 2010 r. dotyczącego dożywotniego posiadania domu,
2. korzystanie przez pozwaną z nakładów czynionych przez powoda na sporną nieruchomość;
3. ponoszenie przez powoda opłat za dom od 20 kwietnia 2010 r.;
4. zamiaru uzyskania korzyści majątkowej w wyniku nakłonienia powoda do nieodpłatnego rozporządzenia przez niego majątkiem w zamian za dożywotnie korzystanie z nieruchomości,
5. wystąpienie z powództwem o eksmisję powoda pomimo ustnych ustaleń jego dożywotniego prawa do korzystania z nieruchomości.

W odpowiedzi na pozew (k-70 i n.) pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu na jej rzecz zarzucając, że została zmuszona do wystąpienia z powództwem o eksmisję powoda. Jednak zaprzeczyła, aby doszło do jakiegokolwiek porozumienia w zakresie dożywotniego posiadania i korzystania ze spornej nieruchomości. W dacie sporządzenia umowy darowizny powód związał się z inną kobietą i przeżywał „drugą” młodość, przebywając w domu incydentalnie.

Pozwana przyznała natomiast, że powód nieprzerwanie korzysta z domu nieprzerwanie od 2010 r. oraz, że strony posiadały dwa wspólne konta i to powód a nie pozwana dokonał dyspozycji przelewu 50 000 zł. Pozwana zarzuciła także, że powód w żaden sposób nie wykazał swoich nakładów na sporną nieruchomość aczkolwiek przyznała, że pokrywa on część opłat związanych z korzystaniem przez niego z nieruchomości.

Natomiast powodem eksmisji pozwanego ze spornej nieruchomości legły przyczyny natury zachowania powoda wobec pozwanej, przejawiające złośliwość i agresję, połączoną z inwektywami nawet w obecności osób trzecich.

W wyniku postępowania dowodowego Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Strony były małżeństwem od(...)r. do 2017 r. Z małżeństwa tego pochodzi dwoje dorosłych dzieci. Przy czym strony wspólnie wychowywały córkę pozwanej z poprzedniego związku. Powód prowadził działalność gospodarczą, pozwana zaś zajmowała się domem ale także pracowała zawodowo jako (...) w S.. W czasie małżeństwa strony nabyły nieruchomość położoną w W. przy ul. (...) dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...).

Dowód: 1) akt małżeństwa stron w aktach I C

2) przesłuchanie stron k- 168, 169.

Pomimo funkcjonowania małżeństwa powód od 2002 r. pozostawał jednocześnie w stałym związku z M. C. (1). Pozwana dowiedziała się o tym w 2010 r. od matki M. C. (1), która poinformowała żonę powoda, że jej córka i powód spodziewają się dziecka.

W czasie (...) Wielkanocnych 2010 r. w wyniku rozmowy rodzinnej z żoną i dziećmi powód postanowił zrzec się swojego udziału w nieruchomości stron przy ul.(...)stanowiącej współwłasność stron na rzecz żony. Wykonując to ustalenie strony w dniu 20 kwietnia 2010 r. w Kancelarii Notarialnej w W. przed Notariusz A. S. zawarły umowę darowizny, na podstawie której powód darował pozwanej swój udział w wysokości 1/2 w spornej nieruchomości. Strony osobiście podpisały akt notarialny w obecności notariusza nie kwestionując warunków umowy.

Dowód: 1) zeznania świadków: M. C. – 167 odwrót,

2) oświadczenie powoda o odwołaniu darowizny z dnia. 26. 04.2018 r. k- 13;

3) przesłuchanie powodów 168, 169.

Po urodzeniu dziecka powoda przez M. C. (1) we (...) r. powód zamierzał związać się na stałe wyłącznie z M. C. (1), spędzał z nią dużo czasu z uwagi na opiekę nad dzieckiem. Jednak strony nadal pozostawały w związku małżeńskim, a powód partycypował w kosztach utrzymania spornej nieruchomości.

Dowód:

1) zeznania świadków: J. D. k- 165 odwrót, M. C. k- 166 odwrót, 167,

2) przesłuchanie powodów k-168,169.

Dopiero w lipcu 2016 r. pozwana wniosła o rozwiązanie małżeństwa stron przez rozwód. Prawomocnym wyrokiem z dnia 12 października 2017 r. Sąd Okręgowy w (...) rozwiązał małżeństwo stron przez rozwód z wyłącznej winy pozwanego.

Dowód:

1) pozew A. T. (1) w sprawie (...);

2) wyrok Sądu Okręgowego w (...)w sprawie (...)

Powód jest osobą gwałtowną. Zdarzało się, że nawet nie krępując się osób trzecich odnosił się do powódki w sposób arogancki i wulgarny wyganiał ją z kuchni, zamykał drzwi wejściowe, aby uniemożliwić jej wejście do domu. Traktuje ją w sposób niewłaściwy i bez szacunku. Po rozwodzie strony nadal zajmowały wspólną nieruchomość przy ul. (...) w W.. Jednak ich relacje coraz bardziej stały się napięte, a powód przyjeżdża do mu traktując go jak hotel. Rzadko też jest przez sąsiadów widywany, a jeżeli już to w nocy. Aczkolwiek cały czas ponosi część kosztów utrzymania nieruchomości. Powódka z powodu zachowanie męża podjęła leczenie psychologiczne z rozpoznaniem depresji.

Dowód:

1) zeznania świadków: D. P. k- 166 odwrót, M. M. k- 167, R.J. k- 167 odwrót;

2) przesłuchanie stron k- 168, 169.

Pozwana w dniu 5 marca 2018 r. wniosła do Sądu Rejonowego w (...) o nakazanie powodowi opuszczenia i wydanie powódce nieruchomości przy ul. (...) objętej księgą wieczystą nr (...) uzasadniając, że powód dręczy ją psychicznie i z tego powodu leczy się na depresję.

Dowód:

1) pozew pozwanej w sprawie VIII C 264/18 Sądu Rejonowego w(...);

2) zeznania świadków: D. P. k- 166 odwrót, M. M. k- 167, R.J. k- 167 odwrót;

3) przesłuchanie stron k- 168, 169.

W dniu 26 kwietnia 2018 r. powód złożył w Kancelarii Notarialnej w Ś. przed Notariuszem P. R. oświadczenie o odwołaniu darowizny z dnia 20 kwietnia 2010 r. z powodu rażącej niewdzięczności obdarowanej pozwanej przejawiającej się poprzez:

1. niedotrzymanie przez nią ustnego porozumienia z 2010 r. dotyczącego dożywotniego posiadania domu,

2. korzystanie przez pozwaną z nakładów czynionych przez powoda na sporną nieruchomość bez ich rozliczenia;
3. ponoszenie przez powoda opłat za dom od 20 kwietnia 2010 r. bez ich rozliczenia;
4. zamiaru uzyskania korzyści majątkowej w wyniku nakłonienia powoda do nieodpłatnego rozporządzenia przez niego majątkiem w zamian za dożywotnie korzystanie z nieruchomości zrealizowane umową darowizny z dnia 20 kwietnia 2010 r.,
5. wystąpienie z powództwem o eksmisję powoda pomimo ustnych ustaleń jego dożywotniego prawa do korzystania z nieruchomości.

Jednocześnie powód wezwał pozwaną do niezwłocznego przeniesienia na jego rzecz udziału w wysokości 1/2 w spornej nieruchomości i stawienia się w tym celu w Kancelarii Notarialnej w Ś. prowadzonej przez Notariusza P. R. celem złożenia stosownego oświadczenia woli. Pozwana w wyznaczonym terminie nie stawiała się ani nie złożyła oświadczenia o przeniesieniu prawa własności udziału powoda na jego rzecz.

Dowód:

- 1) oświadczenie powoda o odwołaniu darowizny z dnia 26.04.2018 r. k- 11 do 14;
- 2) dowód doręczenia pozwanej oświadczenia powoda o odwołaniu darowizny k- 15,16;
- 3) protokół notarialny z dnia 07.05.2018 r. k- 18, 19.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo jest niezasadne.

Poza sporem w sprawie było, że strony zawarły w dniu 20 kwietnia 2010 r. umowę darowizny, na podstawie której powód przeniósł na rzecz powód swój udział w wysokości 1/2 w nieruchomości wspólnej położonej w W. przy ul.(...) stanowiącej wówczas ich majątek wspólny. Żadna ze stron nie kwestionowała nigdy ważności ani treści tej umowy.

Przepis art. 888. § 1 kc stanowi, iż przez umowę darowizny darczyńca zobowiązuje się do bezpłatnego świadczenia na rzecz obdarowanego kosztem swego majątku. Darczyńca może odwołać darowiznę nawet już wykonaną, jeżeli obdarowany dopuścił się względem niego rażącej niewdzięczności (art. 898. § 1 kc). Jednak w myśl art. 899. § 1 kc darowizna nie może być odwołana z powodu niewdzięczności, jeżeli darczyńca obdarowanemu przebaczył. Jeżeli w chwili przebaczenia darczyńca nie miał zdolności do czynności prawnych, przebaczenie jest skuteczne, gdy nastąpiło z dostatecznym rozeznaniem. Darowizna nie może być odwołana po upływie roku od dnia, w którym uprawniony do odwołania dowiedział się o niewdzięczności obdarowanego (§ 3). Oświadczenie darczyńcy powinno być złożone w formie aktu notarialnego. Jednakże umowa darowizny zawarta bez zachowania tej formy staje się ważna, jeżeli przyrządzone świadczenie zostało spełnione. Przepisy powyższe nie uchybiają przepisom, które ze względu na przedmiot darowizny wymagają zachowania szczególnej formy dla oświadczeń obu stron (art. 890 kc). Odwołanie darowizny następuje przez oświadczenie złożone obdarowanemu na piśmie (art. 900 kc).

W świetle orzecznictwa darowizna implikuje powstanie w rzeczywistości stosunku etycznego pomiędzy darczyńcą a obdarowanym, wyrażającego się w moralnym obowiązku wdzięczności, który szczególnego wymiaru nabiera w sytuacji gdy do darowizny dochodzi między bliskimi członkami rodziny (por. wyrok SA w Łodzi z dnia 28.09.2018. I ACa 1555/17 LEX 2595383). Przy czym nie każde niedopełnienie obowiązku wdzięczności przez obdarowanego opatrzone jest przewidzianą w art. 898 § 1 kc sankcją w postaci uprawnienia darczyńcy do odwołania darowizny. Odwołanie to jest wyjątkiem od obowiązującej zasady trwałości i dotrzymywania umów. Uprawnienie darczyńcy do tego aby na powrót uzyskał przedmiot czynności, której dokonał z obdarowanym należy taktować ze względu na konieczność zapewnienia pewności obrotu prawnego jako wyjątkowe. Sięganie po ten instrument prawny może mieć miejsce w zupełnie szczególnych sytuacjach, nad wyraz nagannego zachowania obdarowanego, sprzeniewierzającego

się, w jaskrawy sposób, zasadzie wdzięczności, obowiązującej go wobec darczyńcy. Ustalenie niewdzięczności po stronie obdarowanego wymaga analizy motywów określonych zachowań wobec darczyńcy m.in. ustalenia czy nie były one powodowane lub wręcz prowokowane przez darczyńcę. Zachowaniu obdarowanego względem darczyńcy nie można przypisać rażącej niewdzięczności jeśli źródłem konfliktów i awantur między stronami były nie tylko naganne zachowania obdarowanego ale i również darczyńcy (por. wyrok SA w Warszawie z dnia 21.12.2018 r.VACa (...)).

Istotne dla rozstrzygnięcia w sprawie było ustalenie czy pozwany skutecznie odwołał darowiznę dokonaną na rzecz pozwanej w dniu 20 kwietnia 2010 r. z powodu rażącej niewdzięczności, którą – jak uzasadnił powód – przejawiała się:

1. niedotrzymaniem przez pozwaną ustnego porozumienia z 2010 r. dotyczącego dożywotniego posiadania domu,
2. korzystaniem przez pozwaną z nakładów czynionych przez powoda na sporną nieruchomość;
3. ponoszenie przez powoda opłat za dom od 20 kwietnia 2010 r.;
4. zamiaru uzyskania korzyści majątkowej w wyniku nakłonienia powoda do nieodpłatnego rozporządzenia przez niego majątkiem w zamian za dożywotnie korzystanie z nieruchomości,
5. wystąpienie z powództwem o eksmisję powoda pomimo ustnych ustaleń jego dożywotniego prawa do korzystania z nieruchomości.

W świetle zgromadzonego materiału dowodowego Sąd uznał, że odwołanie darowizny przez powoda należy uznać za bezskuteczne. Nie można bowiem mówić, że zachowanie pozwanej wypełnia przesłanki z art. 898 kc w zakresie rażącej niewdzięczności wobec powoda. Należy zauważyć, że umowa darowizny sporządzona na żądanie stron przez notariusza zawierała wszystkie poczynione ustalenia i strony podpisując jej treść nie wniosły żadnych uwag w tym zakresie. Dlatego powód powołując się na prawo dożywotniej służebności mieszkania ustanowionej na jego rzecz w nieruchomości będącej przedmiotem darowizny nie wykazał aby taka służebność została kiedykolwiek ustanowiona. Nie można też uznać, aby pozwana zachowywała się w sposób niewdzięczny wobec powoda, który mimo umowy darowizny i pozostawania w faktycznym związku z M. C. (1) nadal ze spornej nieruchomości korzysta.

Po drugie nie można przypisać postępowaniu pozwanej cech rażącej niewdzięczności z powodu partycypowania przez powoda w kosztach utrzymania spornej nieruchomości skoro robił to dobrowolnie korzystając z całości nieruchomości bez ograniczeń. Fakt zaś, że pozwana wystąpiła przeciwko powodowi z powództwem o nakazanie wydania nieruchomości jest przejawem konsekwencji zachowania powoda a nie rażącej niewdzięczności powódki. Należy podkreślić, że powód podczas przesłuchania przyznał, że jest osobą gwałtowną. Potwierdzili to sąsiedzi stron, którzy opisali zachowanie powoda wobec pozwanej jako niestosowne, brutalne, agresywne. W szczególności zdarzało się, że powód wyzywał powódkę, nie wpuszczał jej do domu, wyrzucał z kuchni. Takie zachowanie bez wątpienia ma charakter naganny i prowokacyjny wobec powódki, która zmuszona została podjąć leczenie z powodu depresji spowodowanej zachowaniem powoda. Tym samym zachowanie pozwanej nie można tłumaczyć – w przeciwieństwie do subiektywnej opinii powoda- jako rażącej niewdzięczności nacechowanej wyrządzeniem powodowi krzywdy. Przeciwnie – zdaniem Sądu – jest ono usprawiedliwione w świetle okoliczności ustalonych w toku postępowania dowodowego.

Dlatego Sąd uznał, że odwołanie darowizny przez powoda po ośmiu latach od sporządzenia umowy, co do której nie wniósł żadnych zastrzeżeń przez ten okres jest bezskuteczne prawnie i brak jest podstaw do zobowiązania pozwanej do zobowiązania o przeniesienie udziału powoda w spornej nieruchomości na jego rzecz i dlatego na podstawie art. 65 kc w zw. z art. (...) kpc oddalił powództwo jako niezasadne.

Dokonując oceny materiału dowodowego Sąd uznał za wiarygodne zeznania świadków, z wyjątkiem świadka M. C. (1) w części, z której wynika, że nie pozostaje w związku z powodem od urodzenia dziecka. W tym zakresie zeznania te budzą duże wątpliwości Sądu, skoro powód rzadko przebywa w domu, a codziennie widzi się z dzieckiem stron. W pozostałym zakresie Sąd dał wiarę zeznaniom M. C. (1), gdyż tak jak zeznania pozostałych świadków znajdują

potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym. Sąd dał wiarę także zeznaniom pozwanej oraz powoda, który nie przeczył, że zachowywał się wobec pozwanej niewłaściwie.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 kpc, na które składają się koszty wynagrodzenia adwokackiego (rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie Dz.U. poz. 1800 z późn. zm.) i opłaty skarbowej od udzielonego pełnomocnictwa.